



Upcycling Giysi Tasarımına Bir Örnek

Dr. Öğr. Üyesi Nurhan ÖZKAN

Akdeniz Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi
nozkan@akdeniz.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5119-3063

Arş. Gör. Dr. Ayşegül PARALI

Selçuk Üniversitesi
Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
agulparali@hotmail.com
ORCID: 0000-0003-0807-5245

Özet

Bu çalışmada sürdürülebilir moda tasarımı kapsamında, sürdürülebilir atık yönetimi stratejilerinden biri olan upcycling yöntemi irdelenmiştir. Upcycling yöntemi, atık veya kullanılmayan malzemelerin yeniden ve başka bir amaçla kullanılması için değiştirilmesi, bir ürünün ya da maddenin değerini yükselterek tasarlanması ve üretilmesidir.

Upcycling yöntemi kullanılarak özgün bakış açısı ile sandıklarda özenle saklanan geleneksel değerlerimizin sürdürülebilir moda tasarımına aktarılması, yenilikçi giysi tasarımları hazırlamak, sürdürülebilir moda kavramı içinde sanatsal ve estetik bakış açısı ile yeniden kullanılabilirliği vurgulamak, sürdürülebilir moda tasarımı konusunda bilinç ve farkındalık oluşturmak bu çalışmanın amaçları arasındadır. Sürdürülebilir moda aynı zamanda sosyal sürdürülebilirlik kapsamında sahip olduğumuz kültür ve geleneklerimizin sürdürülmesi, kültür ve geleneklerimizin günümüz ve gelecek nesillere aktarılması olarak da nitelendirilebilir.

Bu bağlamda çalışmada upcycling yöntemi literatür bağlamında incelenerek elde edilen bilgiler ışığında, çeyizlerde yerini almış olan başörtüsü yazmalar ve dehliz çuval jüt gibi isimlerle anılan çuval ile tasarımlar yapılmıştır. Tasarım için öncelikle konuya uygun hikaye panosu, ardından 9 parçadan oluşan koleksiyon hazırlanmıştır. Tasarımlardan birinin 1/1 ölçülerinde örnek giysi üretimi yapılmıştır. Bu şekilde çalışmanın yapılacak çalışmalara örnek teşkil edeceği düşünülmektedir. Günümüz çağdaş moda ve sürdürülebilirlik kavramı içindeki somut değeri ortaya çıkarılarak, sanat ve tasarım alanında sürdürülebilir tasarıma bir model olarak katkıda bulunacağı vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Tasarım, Moda Tasarımı, Upcycling, Giysi Tasarımı

Abstract

In this study, upcycling method, which is one of the sustainable waste management strategies within the scope of sustainable fashion design, has been examined. The upcycling method is the replacement of waste or unused materials for reuse and another purpose, and the design and manufacture of a product or item by increasing its value.

Using the upcycling method, transferring our traditional values carefully stored in the boxes with an original perspective to sustainable fashion design, preparing innovative clothing designs, emphasizing reusability with an artistic and aesthetic point of view within the concept of sustainable fashion, and creating awareness and awareness about sustainable fashion design are among the aims of this study. Sustainable fashion can also be described as the continuation of our culture and traditions within the scope of social sustainability, and the transfer of our culture and traditions to present and future generations.

In this context, in the light of the information obtained by examining the upcycling method in the context of the literature, designs were made with names such as headscarf manuscripts and corridor sack jute, which have taken their place in dowries. For the design, firstly a storyboard appropriate to the subject and then a collection of 9 pieces was prepared. A sample garment in 1/1 of one of the designs was produced. It is thought that this study will set an example for the studies to be conducted. It is emphasized that it will contribute to sustainable design in the field of art and design by revealing its concrete value in today's contemporary fashion and sustainability concept.

Keywords: Sustainable Design, Fashion Design, Upcycling, Clothes Design

Giriş

Sanayileşme, insanlara daha rahat bir hayat sunmuş olmasının yanı sıra, seri üretim ve aşırı tüketimi beraberinde getirmiştir. İki etken, seri üretim ile aşırı tüketim, çevresel hasara ve dengesizliğe yol açarak sürdürülebilirlik konusunu öne çıkarmıştır. Sürdürülebilirlik, başta tasarım ve tasarım süreçleri olmak üzere hemen hemen her alanda yirmi birinci yüzyılın en önemli konusu haline gelmiştir.

1950'lerde ortaya konulan sürdürülebilirlik terimi sosyal değişimle başlamış ve o zamandan beri birçok araştırmacı bu terimi çalışmalarında kullanmıştır. Çoğunlukla kurumsal sosyal sorumluluk, bilinçli satın alma kararları ve bazı işletmelerde ortaya çıkan yeşil yönelimle birlikte çevrenin korunması ile eşleştirilmiştir (Paralı, 2020: 43). Sürdürülebilirlik “gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme yeteneğinden taviz vermeden bugünün ihtiyaçlarını karşılayan gelişmedir” şeklinde tanımlanmaktadır (Brundtland ve Halid, 1987: 41). Sürdürülebilirlik, bir ürünün üretiminden, bakımı ve imhasına kadar tüm yaşam döngüsünü ilgilendiren bir konudur (Mora vd. 2014: 140). Çevresel, ekonomik ve sosyal unsurları kapsar ve organizasyonel veya toplumsal düzeyde uygulanabilirliği vurgular (Gardetti ve Torres, 2012: 7).

Sürdürülebilirlik kapsamında, tüketicilerin çevre bilincinin artması, moda sektörü için de önemlidir (Shen, 2014: 6236). Günümüzde moda, hızla değişen estetik zevk ve eğilimler biçiminde yerleşik eskime ile karakterize edilen son derece küreselleşmiş, emek ve kaynak yoğun bir sektördür. Moda sektörü aslında "sürdürülemezliğin" bir döngüsüdür (Draper, Murray ve Weissbrod, 2007: 13). Sektörün sürdürülemezliği ilk olarak, giyim eşyalarının üretimi ve finisaj süreçlerinden olumsuz etkilenen sosyal ve çevresel etkileridir. İkincisi ise, moda

stillerinin sürekli değişmesiyle, üretimin ve tüketimin artmasından kaynaklanmaktadır (Gertsakis ve Neil, 2011: 130).

Son yıllarda modacılar sürdürülemez gibi görünen moda literatüründe “Sürdürülebilir moda tasarım yöntemlerini” ortaya koymaya çalışmaktadır. Moda tasarımcılarının sürdürülebilir tasarım ilkeleriyle etkileşime girebilecek birçok metot sundukları görülmektedir (Gwilt, 2011: 69). Bu yöntemler, bir giysinin ve moda ürünün yaşam döngüsü için tasarımını içeren, geri dönüşüm, yeniden tasarım, yeniden üretim, upcycling, sıfır atık, ekolojik ve mono malzemeler kullanılması, yeni teknolojilerle daha uzun ömürlü yüksek kalitede ve zamansız ürünler oluşturulması, çok fonksiyonlu (modüler) giysi tasarımı ve yavaş moda şeklinde sıralanmaktadır (Black, 2011: 46-47; Niinimäki, 2013: 17).

Moda endüstrisinde sürdürülebilirlik, ürün yaşam döngüsü (PLM) ve etkilerine ilişkin farkındalığın artması ile başlar (Harris vd., 2016: 3). Çevre açısından bakıldığında öncelikle, bir ürünün çevresel etkilerini, tasarım geliştirme sürecine dahil ederek ürünü çevre standartlarına ve sürdürülebilirliğe uygun olarak üretmek ve olduğu gibi kullanmak en iyisidir. İkinci en iyi seçenek ürünü yaşam çevrimi sonunda yeni bir ürün olarak yeniden tasarım ve yeniden üretimdir. Üçüncü seçenek ise malzemelerin geri dönüşümüdür. Geri dönüşüm, artık kullanılmayan bir ürünün yeni giysi, malzeme veya elyaflara dönüştürüldüğü “downcycling” veya “upcycling” anlamına gelmektedir. Downcycling işlemlerinde malzeme ve giysi bazı değerlerini kaybeder ve kalitesi orijinal malzemeden daha düşüktür. Bu nedenle, downcycling malzeme esas olarak dolgu amaçlı kullanılır. Bunun aksine, upcycling işlemleri, ürünün kalitesini yüksek tutmayı amaçlar ve hatta tasarım yoluyla malzemenin değerini arttırmak anlamına gelmektedir (Niinimäki, 2013: 18). Temel amaç, mevcut olan veya atık malzemelerin yeniden kullanılması, daha değerli veya kaliteli bir şeye dönüştürülmesi ve yararlı malzemelerin israf edilmesini önlemektir (Teli vd., 2015: 164)

Upcycling artık ihtiyaç duyulmayan, istenmeyen bir öğeyi veya malzemeyi alıp daha iyi, daha yaratıcı bir şey olarak ona yeni bir yaşam kazandırmaktır (Kim, 2014: 175). Aynı zamanda Upcycling yeni bir ürün oluşturmak için, yeni hammadde kullanma ihtiyacı olmadığı ve küresel atık akışına giren şeyleri kullandığı için günümüzde sürdürülebilirliğin en popüler yönüdür ve çevre üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Tasarım yönü aynı zamanda tekstil atıklarının yeni şeylere dönüştürülmesini kapsamaktadır. Böyle bir yönün geliştiricileri, yaratıcı insanlar, zanaatkarlar ve tasarımcılardır (Pashkevych vd., 2019: 12-13).

Upcycling, tasarımcıların kendi ürünlerinde yaratıcılıklarına yatırım yapabilecekleri, eski ve kullanılmayan malzemelerden yeni bir giysi üretme amacıyla tasarım fikirlerini de

geliştirebilecekleri bir ortam sağlamaktadır (Smal, 2016: 405). Bu bağlamda upcycling tasarım süreci önemli miktarda yaratıcılık ve vizyonun yanı sıra, tasarruf ve çevre bilincinin temelini gerektirir. Sonuç, birebir, el yapımı, sürdürülebilir, kaliteli ve uygun maliyetli bir ürün ve ürün tasarımıdır (Kushwaha, 2016: 187). Upcycling, aynı zamanda eco-fashion yaratıcılık, bireysellik ve eşsizlik sunar. Çünkü tasarlanan o giysi veya üründen bir ikincisi olmayacaktır (Myers, 2014: 11). Upcycling tasarım ve üretim süreci ürünlerin, uzun ömürlü olması, üstün işçilik seviyelerini göstermesi ve yüksek kaliteli ürünler oraya çıkarabilmek için Haute couture teknikleri kullanılarak gerçekleştirilmektedir (Gwilt, 2011: 68). Böylece upcycling geri dönüşümden daha fazlası ve çok sanatsal olabilmektedir.

Upcycling, ürün atıklarının geri dönüştürülmesi kavramının çok ötesinde, istenmeyen bir malzemenin yeniden kullanılmasıyla bir ürüne sürdürülebilirlik, yaratıcılık, çevresel, sosyal ve kültürel değerler katma sürecidir (Kim, 2014: 175). Ürünlerin maddesel değerleri ile değil, sembolik değerleri ile ilgilenmektedir (Mora vd., 2014: 140).

Bu bağlamda çalışmada, sandıklarda yer alan, paha biçilemeyen el emeği göz nuru çeyizlerin sürdürülebilir tasarım kapsamında, upcycling giysi tasarımı ile bütünleştirebilmek üzerinde durulmuştur. Sağlanmak istenen, geleneksel bir süreklilik ve kültürel değerlerin korunmasıdır. Kullanılmayan çeyizleri, başka bir deyişle kültürel değerleri, günün şartlarına uygun olarak birer sürdürülebilir sanat eseri haline getirmek, eco-moda ile giysiler tasarlayarak gelecek nesillere aktarılmasını sağlamak, ilham kaynağı oluşturmak ve moda ürünler ortaya koymak amaçlar arasındadır.

Sürdürülebilir yaklaşım aynı zamanda kültür mirasının ve modanın temelini oluşturan el sanatlarının da korunmasını hedef almaktadır. Ancak bu şekilde el sanatları ve beceriler gelecek nesillere aktarılabilir ve modanın daha kalıcı olması sağlanabilir (Özbek, 2018: 591). Çeyizler arasında özel bir yere sahip olan başörtüsü, yazmalar çalışmaya ilham kaynağı olmuştur. Ayrıca geçmişten günümüze hayatımızın her alanına hizmet eden yörelere göre dehliz, telis gibi isimlerle adlandırılan, günümüzde ise jüt, natürel jüt gibi isimler almış olan her alanda kullanılan, seyrek dokunuşlu bir kumaş olan çuvalın moda da yerini alması sağlanmaya çalışılmış ve ana malzeme olarak çuval kullanılmıştır. Süsleme malzemesi olarak ise günümüzde kullanımı azalmış veya yıpranmış yazmalar tercih edilmiştir.

Yöntem

Upcycling, son yıllarda sürdürülebilir moda tasarımı kapsamında giderek önem kazanan ve modacı ve tasarımcı tarafından uygulanan bir sürdürülebilir tasarım tekniğidir. Upcycling tekniği diğer sürdürülebilir tekniklere oranla daha sanatsaldır. Toplumdaki popüleritesine rağmen,

endüstriyel ölçekte üretim ve upcycling birleştirilmesi zordur, çünkü her ürün ayrı bir çözüme ihtiyaç duymaktadır. Kullanılan malzemelerin sınırlılığı neticesinde, yapılan ve tasarlanan her ürün tektir. Yapılan bu çalışmada sürdürülebilirlik kapsamında, kültürel sürdürülebilirlikte geleneksel öğeler kullanılması hedeflenmiştir. Duygu ve düşüncelerin oylarla yansıtıldığı, el emeği göz nuru, yazmalar ve her alanda kullanılabilen maliyeti bulunmayan çuvalar (natürel jüt) ile upcycling giysi tasarım sürecine başlanmıştır. Yazma ve çuval, her iki kumaşta doğal liflerden elde edilmiş olmaları ve doğada çabuk yok olmaları sebebiyle sürdürülebilirlik kapsamında özellikle seçilmiştir.

Tarama modellen bir araştırmadır. Tasarım için belirlenen malzemeler doğrultusunda, hikaye panosu oluşturulmuştur. Hikaye panosu ve yapılan tasarımlar için adobe illüstratör ve designer programları kullanılmıştır. Bu programla 9 adet giysi tasarlanmış bu tasarımlar arasından biri yargısal örnekleme yöntemi ile seçilerek 1/1 ölçülerinde çalışılmıştır.

Tasarımlarda öncelikle yazmaları upcycling sürecine nasıl adapte edileceği araştırılmıştır. Farklı bir teknik kullanarak yazmalar nasıl daha değerli hale getirilebilir? Sorusuna cevap aranmıştır. Yazma ince, natürel jüt kalın ve sert bir dokuya sahip olduğu için kumaş uyumu gerektirmektedir. Yazmaların gülleri kesilip beyaz tutkal ile natürel jüte yapıştırılmıştır. Nemli hal aldığında, 3 boyutlu form için bağlanmış ve şekillendirilmiştir. Kurutulmaya bırakılan güller, kuruyup açıldığında istenilen forma ve gramaja sahip olduğu tespit edilmiştir. Tasarımların modelleri çadır, kum saati ve çan olmak üzere 3 farklı elbise formunda uygulanmıştır. Süslemeler elbiselerin farklı kısımlarına uygulanarak koleksiyon tamamlanmıştır.

Upcycling Giysi Tasarımı

Geleneksel olarak sürdürülebilirlik modelleri çevresel, sosyal ve ekonomik olarak üç boyut içermektedir. Ancak sürdürülebilir moda tasarımı için boyutlar genişletilebilir. Yaklaşım estetik ve kültürel boyutlar eklenerek sürdürülebilir moda için beş boyutlu bir model oluşturulabilir. Estetik boyut ürün düzeyinde yansıtılırken, kültürel boyut, sürdürülebilirlik sistem düzeyinde bir yaklaşım gerektirir (Kozlowski vd., 2019: 5).

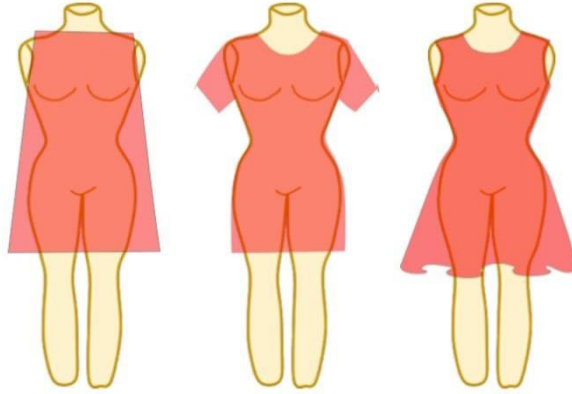
Upcycling modellerini kapsayarak düzenlenen giysi tasarımları ile koleksiyon oluşturulmuştur. Bu başlık altında koleksiyon hazırlamanın öğelerine uygun olarak; araştırma yapılmış, hikaye panosu hazırlanmış, giysi formları belirlenmiş, koleksiyon için 9 adet tasarım oluşturulmuş, koleksiyondaki giysilerin tasarım ve teknik özellikleri belirtilmiş ve bir tane örnek çalışma 1/1 ölçülerinde uygulanmıştır.



Fotoğraf 1: Hikaye panosu

Hikaye Panosu: Giysi üretim aşamasında, tasarım yapmak, koleksiyon hazırlamak için ilk adım hikaye panosu oluşturmaktır. Hikaye panosu koleksiyonun ilham kaynağı ve temanın bir özetidir. Hikaye panosu, hazırlanacak olan tasarımlarla ilgili yapılmış araştırma verilerinden, objelerinden ve görsellerinden oluşmaktadır.

Hikaye panosunda renk paleti ve koleksiyonu çarpıcı biçimde ifade edebilecek bir başlık yer almaktadır. Tasarımcı hikaye panosuna her bakışında, koleksiyondaki farklı bir giysinin tasarımı bulur.



Fotoğraf 2: Çadır form- Kum saati form- Çan form

Form ve stil belirleme: Koleksiyon hazırlama sürecinde, koleksiyonun şekillenmesi ve giysi formlarının oluşması için form ve stil belirleme önemlidir. Hazırlanan upcycling giysi tasarımları için 20. Yüzyılın moda ikonu, yalın ve zamana dayanıklı hatta zamansız bir stil olan “küçük siyah elbise” (Miller, 2004) den

yola çıkmıştır. Koleksiyonu oluşturan parçaların her birinin küçük siyah elbise tarzında oluşturulmasına karar verilmiştir. Elbiselerin formları ise tasarım ilke ve yöntemleri bağlamında moda tasarımında en çok kullanılan “çadır, kum saati ve çan” (Technology ve Living (2009:39) formları olmak üzere üç biçimde ele alınmıştır. Aynı zamanda tasarımlar yapılırken estetik ilkelere dayanılarak koleksiyondaki giysiler geliştirilmiştir.



Fotoğraf 3: Sandıklar Çiçek Açtı isimli koleksiyon

Koleksiyona “Sandıklar Çiçek Açtı” ismi verilmiştir. Koleksiyon hazırlanırken adobe illustrator ve designer programları kullanılmıştır. Her birinin form ve tasarımları, tasarım ve estetik ilkeler dikkate alınarak yapılmıştır. Özellikle oran ve proporsiyon ilkeleri göz önüne alınarak tasarlanmışlardır.

Koleksiyondaki parçalar hikaye panosunda yer alan sandıklardaki kabartmalı işlemelerden ilham alınarak tasarlanmış özellikle süsleme detaylarında bu özellikten yararlanılarak yazma kumaşına boyut kazandırılmıştır. Koleksiyon 9 parçadan oluşmaktadır.



Fotoğraf 4: Model 1

Koleksiyondaki Giysilerin Tasarım ve Teknik Özellikleri

Model 1: Kum saati formunda, oyuntulu yakalı, karpuz kollu, etek boyu diz üstünde mini olarak tasarlanmıştır. Elbisenin kolları yazmadan form verilerek hazırlanmış olan çiçek ve yapraklarla hareketlendirilmiş ve tasarım detayı verilmiştir.



Fotoğraf 5: Model 2

Model 2: Elbise kum saati formunda, kare yakalı, sıfır kollu, etek boyu diz üstünde ve yan yırtmaçlı tasarlanmıştır. Elbisenin bel kısmı yazmadan form verilerek hazırlanmış olan çiçek ve yapraklarla hareketlendirilmiştir. Hikaye panosunda bulunan duvar süsünden esinlenerek jüt iipinden hazırlanmış yaprak motifleri de eklenerek tasarım tamamlanmıştır.



Fotoğraf 6: Model 3

Model 3: Kum saati formunda, kayık yakalı, sıfır kollu, etek boyu diz üstünde tasarlanmıştır. Elbisenin omuz kısmı hazırlanmış olan çiçek ve yapraklarla hareketlendirilmiştir. Hikaye panosunda bulunan duvar süsünden esinlenerek jüt iplerinden hazırlanan püsküllerle tasarım detayı verilmiştir



Fotoğraf 7: Model 4

Model 4: Çadır formunda, straplez yaka, etek boyu diz üstünde tasarlanmıştır. Elbisenin beden ve kol kısmı hazırlanmış olan çiçek ve yapraklarla hareketlendirilmiş, tasarım detayı verilmiştir.



Fotoğraf 8: Model 5

Model 5: Çadır formunda, oyuntulu yuvarlak yakalı, düşük kollu, etek boyu diz üstünde tasarlanmıştır. Kollara vatka ile form kazandırılmıştır. Elbisenin etek ucu yazmadan hazırlanmış olan çiçek ve yapraklarla hareketlendirilerek tasarım tamamlanmıştır.



Fotoğraf 9: Model 6

Model 6: Çan formunda, geniş kayık yaka, etek boyu diz üstünde tasarlanmıştır. Elbisenin yaka ve omuz kısmı hazırlanmış olan çiçek ve yapraklarla hareketlendirilmiş tasarım detayı verilmiştir.



Fotoğraf 10: Model 7

Model 7: Çan formunda, straplez yaka, etek boyu diz üstünde tasarlanmıştır. Elbisenin beden ve kol kısmı yazmadan hazırlanmış olan çiçek ve yapraklarla hareketlendirilmiş tasarım tamamlanmıştır.



Model 8: Çan formunda, straplez yaka, kolsuz ve etek boyu diz üstünde tasarlanmıştır. Elbisenin beden kısmı bele kadar hazırlanmış olan çiçek ve yapraklarla hareketlendirilmiş tasarım detayı verilmiştir.

Fotoğraf 11: Model 8



Model 9: Elbise çadır formunda, oyuntulu yakalardan sıfır yakalı, düşük kollu, etek boyu diz üstünde tasarlanmıştır. Elbise omuzdan başlayarak, beden ve etek ucuna kadar yazmadan hazırlanmış olan çiçek ve yapraklarla süslenmiştir.

Fotoğraf 12: Model 9

Upcycling Giysi Tasarım Uygulaması

Sürdürülebilir tasarımda, fonksiyon ve estetiğin tasarım sürecinde ayrılmaz unsurlar olarak değerlendirilmesi de önemlidir. Moda ve estetiğin sürdürülebilir giysilerde kullanılma biçimi başarı ile karşılanmasına rağmen, yeni giysi tasarımında moda, hala etkileyici ve estetik özellikler taşıyan kilit unsur olarak görülmektedir (Fletcher, 2008: 142). Yapılan tasarımlar ve uygulama ile modada iz bırakmak, yeni model ve geri dönüşüm kaynakları oluşturmak için çaba sarf edilmektedir. Uygulama için model 9 seçilmiştir. Temel beden kalıbı çıkarılmış, göğüs pensi kapatılarak etek ucu genişletilmiştir. Çadır formunu alan kolsuz model kalıbı, 90 cm boyunda çizilmiştir. 75 cm enindeki çuvala ön ortası kumaş katı, arka ortası dikişli olacak şekilde yerleştirilmiş ve kesilmiştir. Elbisenin dikimi tamamlandıktan sonra süsleme için, yazmadan çıkarılan güller ve yapraklar tutkal yardımı ile jüt kumaşa yapıştırılmıştır (Fotoğraf:13).



Nemli hale geldiğinde çiçekler ve yapraklar çevresinden kesilerek 3 boyutlu form alabilmesi için bağlanmıştır. Bağlama esnasında çiçekler ve yapraklar şekillendirilerek kurumaya bırakılmıştır (Fotoğraf:14). Kuruyan çiçek ve yapraklar 3 boyutlu hale gelmiş ve jüt üzerine yerleştirilerek gözlemler yapılarak çiçek ve yaprakların süsleme kompozisyonu oluşturulmuştur (Fotoğraf 15).

Fotoğraf 13: 3 boyutlu çiçek formu alması için tutkallama işlemi



Çiçeklerin ortasına jüt kenarından çıkarılan ipler yardımı ile tohumları yapılmış ve tutturulmuştur. Çiçek ve yapraklar elbiseye dikilmiştir. Jüt iplerine takılan renkli ahşap boncuklar elbiseye dikilen çiçeklerin arasından geçirilerek süsleme tamamlanmıştır (Fotoğraf:16).

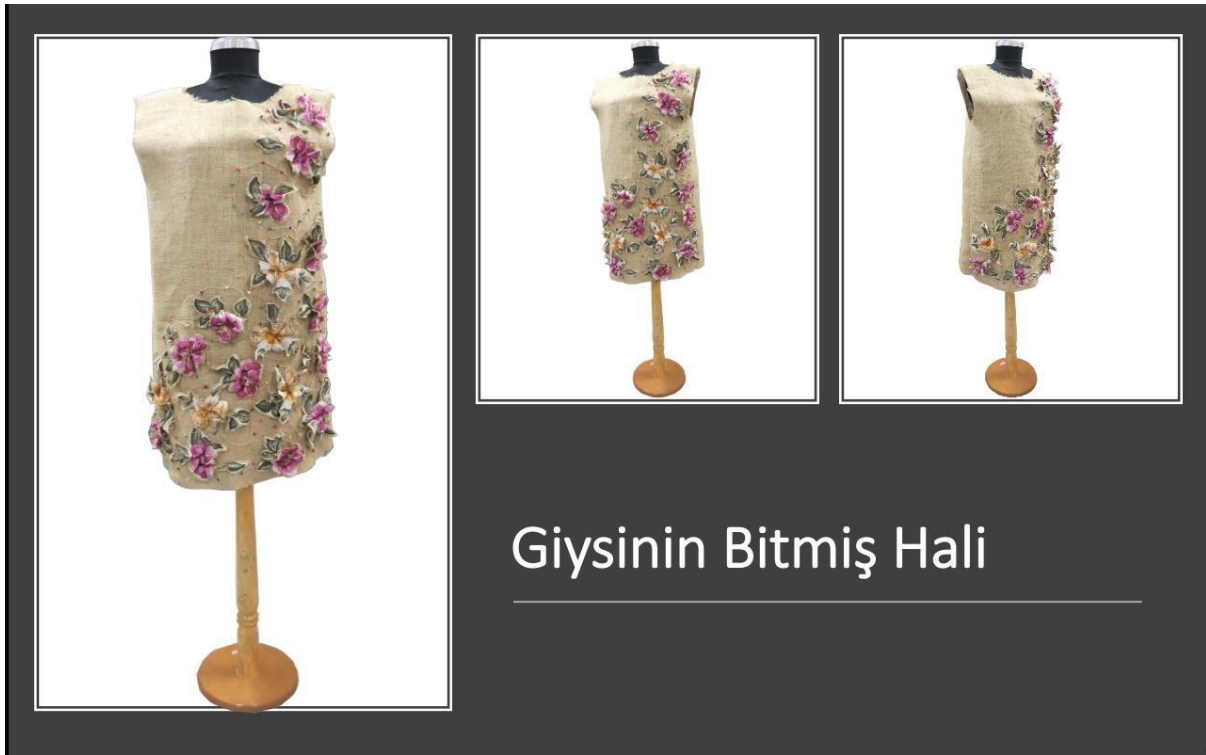
Fotoğraf 14: 3 boyutlu çiçek form alması için bağlama, şekillendirme ve kurutma



Fotoğraf 15: Süsleme kompozisyonu oluşturma



Fotoğraf 16: Süsleme detayı



Sonuç

21. yüzyılda sanayi toplumunun ürünleri, ciddi çevre sorunlarına yol açmaktadır. Çevre sorunlarına ilişkin farkındalık ile atık malzemelerin geri dönüştürülmesine yönelik yaratıcı fikirler ortaya çıkmaktadır. Özellikle moda sektöründeki hızlı değişim, tekstil atıkları ve çevresel sorunlara sebep olmaktadır. Upcycling tasarımlar, gelecekteki çevresel ve sürdürülebilir yeşil tasarım için arzu edilen model olarak görülebilir.

Bu çalışmada sandıklarda yok olmaya yüz tutmuş, kullanılmayan manevi değerlerin modada hayat bulması sağlanmaya çalışılmıştır. Sandıklarda saklanan çeyizleri gün yüzüne çıkararak Türk kültürünün önemli bir ögesi olan çeyizlere yeni bir boyut kazandırılmıştır. Ayrıca modada kullanılmayan, fakat her alanda kullanım alanı bulmuş, atığı ile giysi tasarlanabilecek bir ürün olan çuvalın (jüt) modada kullanılması, atık hale dönüşmeden önce bir aşama daha geçirmesi sağlanmış ve moda unsuru olarak kullanılabilirliği vurgulanmıştır.

Geleneksel giysiler ve geleneksel el sanatlarında tasarımcılara, modacılar ve sanatçılara yeni fikirler verecek estetik öğeler bulunmaktadır bu çalışma ile bu noktaya dikkat çekilmiştir.

Upcycling tasarım moda açısından ele alındığında; manevi değeri olan bir giysinin sürekliliğinin devam etmesi olarak düşünülebilir. Ortaya çıkan ürün türünün tek örneği, el yapımı, maliyeti uygun ve sanatsal bir değere sahip olacaktır.

Eski ve artık kullanılmayan ürün ve atık malzemelerden tasarımcı, modacı ve sanatçılar daha kaliteli ve fonksiyonel ürünler hazırlayabileceklerdir.

Kullanıcıya çevresel faydanın yanı sıra, yeni ürün cazibeli görünebilir. Tasarımcı ise eski ürünlerden yeni fikirler ile tasarım yapmakta zorlanabilir. Fakat upcycling giysilerini değerli kılan, tek olması ve manevi değerler taşıması olarak yorumlanmalıdır. Aynı zamanda enerji tasarrufu ve yeniden kullanılabilir çevre dostu moda düşünülmelidir.

Kaynakça

- Black, S. 2011. *Eco-Chic, The Fashion Paradox*. Black Dog Publishing Limited, London. 255s
- Brundtland, G. ve Khalid. M. 1987. **Our common future**, annex to General Assembly document A/42/427, Development and International Co-operation: Environment World Commission on Environment and Development United Nations/ E.T. 25.10.2019 <http://www.un-documents.net/wced-ocf.htm>.
- Draper, S., Murray, V. ve Weissbrod. I. 2007. *Fashioning Sustainability: A Review of The Sustainability Impacts of The Clothing Industry*. **London: Forum for the Future / Marks and Spencer**. ss.1-14
- Fletcher, K. 2008. **Sustainable Fashion & Textiles**. Design Journeys. Oxford: Earthscan. s.227
- Gardetti, M., Torres, A. 2013. **Sustainability in Fashion and Textiles: Values, Design, Production and Consumption**. Greenleaf Publishing Limited, UK. 415s
- Gertsakis, J. ve Neil. C. 2011. *The Feasibility of a Voluntary Ethical Quality Mark for the Australian Textile, Clothing and Footwear Industries: Ethical Clothing Australia*.
- Gwilt, A. 2011. **Producing Sustainable Fashion: The Points For Positive Intervention By The Fashion Designer**. s. 59-75, Gwilt A. ve Rissanen T. (Edt.), *Shaping Sustainable Fashion: Changing The Way We Make And Use Clothes*. Earthscan LLC, Washington, USA.
- Gwilt A. ve Rissanen T. (Edt.), *Shaping Sustainable Fashion: Changing The Way We Make And Use Clothes*. Earthscan LLC, Washington, USA. 192s
- Harris, F.; Roby, H. ve Dibb, S. 2016. *Sustainable Clothing: Challenges, Barriers and Interventions For Encouraging More Sustainable Consumer Behaviour*, **International Journal of Consumer Studies**, 40/3, s. 309–318.
- Kim, Hyun Joo..2014. *A Study of High Value-Added Upcycled Handbag Designs for the Dubai*, **Journal of the Korean Society of Fashion Design** 14(1) s. 173-188.
- Kushwaha S. 2016. *Charu Swami Upcycling of Leather Waste To Create Upcycled Products and Accessories*, **International Journal of Home Science**, 2/2, s. 187-192.
- Mora, E., Rocamora, A. ve Volonté, P. 2014. *On The Issue of Sustainability in Fashion Studies*. **International Journal of Fashion Studies**, Volume 1 Number 2, s. 139-147.
- Myers, G. J. 2014. **Designing And Selling Recycled Fashion: Acceptance Of Upcycled Secondhand Clothes By Female Consumers, Age 25 To 65**, The Graduate Faculty Of The North Dakota State University Of Agricultural And Applied Science, Master Tezi, Fargo, North Dakota
- Niinimäki, K. 2013. **Sustainable Fashion: New Approaches**. Aalto ARTS Books, Helsinki, Finland.
- Özbek Ö., Çevik S., 2018. “Somut Olmayan Kültürel Mirasın Taşıyıcısı Olarak Geleneksel El

Sanatları: Gönen İlçesinin Yaşayan Mirası” **Journal of Tourism and Gastronomy Studies**, 6(4), 588-603.

Paralı, A. 2020. **X İçin Tasarım Metodolojileri: Türk Tekstil ve Hazır Giyim İşletmelerinde Ampirik Bir Araştırma**. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.

Pashkevych K.L., Khurana K. , Kolosnichenko O.V., Krotova T.F. ve Veklich A.M. 2019. Modern Directions of Eco-Design in The Fashion Industry. **Art and Design**, No: 4, s. 9-20.

<http://www.un-documents.net/wced-ocf.htm>. E.T. 25.10.2017